

Köyhyys ja lapsen oikeudet

Pentti Arajärvi
Lapsiasiakeskustelu
2.5.2017

AGENDA 2030-TAVOITTEET JA SUOMEN LÄHTÖTASO

1. Ei köyhyyttä
2. Ei nälkää
3. Terveysttä ja hyvinvointia
4. Hyvä koulutus
5. Sukupuolten tasa-arvo
6. Puhdas vesi ja sanitaatio
7. Edullista ja puhdasta energiaa
8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja
10. Eriarvoisuuden vähentäminen
11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt
12. Vastuullista kuluttamista
13. Ilmastotekoja
14. Vedenalainen elämä
15. Maanpäällinen elämä
16. Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta
17. Yhteistyö ja kumppanuus

Source: Sachs et al. 2016. Preliminary Sustainable Development Goal (SDG) – Finland

Perusoikeudet toimeentulo ja palvelut

PL 19 § Oikeus sosiaaliturvaan

Jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus **välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon**.

Lailla taataan **jokaiselle** oikeus **perustoimeentulon turvaan** työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella.

Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, **jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut** ja edistettävä **väestön** terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava **perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien** mahdollisuuksia turvata **lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu**.

Julkisen vallan tehtävänä on edistää **jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä**.

Ihmisoikeudet

- Sosiaaliset oikeudet
 - Ihmisoikeuksien julistus
 - Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (26 art. yleinen yhdenvertaisuus)
 - Euroopan ihmisoikeussopimus (12 lisäptk, yleinen yhdenvertaisuus)
 - Euroopan sosiaalinen peruskirja (12 art. sosiaaliturva,
 - luomaan, ylläpitämään, kehittämään
 - ESP 13 art. vähimmäisturva, 14 art. palvelut)
 - Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus
 - 9 art. Luodaan sosiaaliturva
 - 2 art. sitoumus toimia käytettävissä olevin voimavaroin, soveltuvat keinot ja lainsäädäntötoimenpiteet, asteittain ja kokonaan
- Heikentäminen
 - Taloudellinen perusta
 - Suunnitelmallisuus
 - Ei syrjiviä
 - Ydinsisältö säilyy

Lapsen oikeuksien sopimus

- Lapsen etu
- Lapsen erityiset oikeudet
 - Suojelu
 - Osallistuminen
 - Osallisuus
- 4 artikla

Sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin tarpeellisiin lainsäädännöllisiin, hallinnollisiin ja muihin toimiin tässä yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien toteuttamiseksi. Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toteuttamiseksi sopimusvaltiot ryhtyvät mahdollisimman täysimääräisesti tällaisiin toimiin käytettävissä olevien voimavarojensa mukaan ja tarvittaessa kansainvälisen yhteistyön puitteissa.

- 26 artikla

1. Sopimusvaltiot tunnustavat jokaisen lapsen oikeuden nauttia sosiaaliturvasta, mukaan luettuna sosiaalivakuutus, ja ryhtyvät välttämättömiin toimiin tämän oikeuden täydeksi toteuttamiseksi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

Lapsen elatus

- Vanhemmat vastuussa 18 vuoden ikään, opiskelevan lapsen osalta pidempäänkin
- Lapsiperheiden tuen muotoja
 - Lapsilisä
 - Äitiysavustus
 - Vanhempainpäivärahat
 - Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuki
 - Työttömyysturvan ja eläkkeiden lapsikorotukset
 - Lapseneläkkeet
 - Elatustuki
 - Vammaistuet
 - Erityishoitoraha
 - Opintotuen korkoavustus
 - Sotilasavustuksen eräät osat
 - Elatusvelvollisuusvähennys
 - Toimeentulotuen lapsiosat
 - Lastensuojelulain
 - Sosiaali- ja terveystalvelut
 - Työllisyyden hoito
 - Koulutus

Lastensuojelulaki

35 §

Toimeentulon ja asumisen turvaaminen

Kun lastensuojelun tarve **oleelliselta osin johtuu riittämättömästä toimeentulosta**, puutteellisista asumisolosta tai asunnon puuttumisesta tai kun mainitut seikat ovat oleellisena esteenä lapsen ja perheen kuntoutumiselle, kunnan on viivytyksettä järjestettävä **riittävä taloudellinen tuki** sekä korjattava asumisoloihin liittyvät puutteet tai järjestettävä tarpeen mukainen asunto.

76 a §

Asumisen ja toimeentulon turvaaminen jälkihuollossa

Kun **riittämätön toimeentulo**, puutteelliset asumisolot tai asunnon puuttuminen ovat **olennaisena esteenä** jälkihuollon piirissä olevan lapsen tai nuoren kuntoutumiselle, kunnan on viivytyksettä järjestettävä **riittävä taloudellinen tuki** sekä korjattava asumisoloihin liittyvät puutteet tai järjestettävä tarpeen mukainen asunto.